

Indhold

Vision	2
Målsætninger	2
Hovedstruktur for Kommune Kujalleq	3
De 11 Bygder	3
De 37 fåreholdersteder	3

Vision

Kommune Kujalleq i den sydligste del af Grønland er begunstiget af en smuk natur, med grønne græsgange og fjelde, med dybe blå fjorde, søer og åbent hav samt indlandsis med imponerende gletchere. Samtidig er der efter grønlandske forhold forholdsvis tæt befolket, hvilket betyder at bosætning- og erhvervsgrundlag er til stede og området er attraktivt for besøgende. Der er således et grundlag for at udvikle en bæredygtig kommune, hvor der sættes såvel på det naturgivne miljø, som de menneskeskabte udviklingsmuligheder.

Målsætninger

- **Sydgrønland – en grøn, blå og hvid kommune – skal være et godt sted at bo, arbejde og besøge**
- Qaqortoq skal fungere som hovedby i forhold til regional service som hospitalsspecialer, videregående uddannelser, og regional service.
- De tre store velfungerende bysamfund, Narsaq, Qaqortoq og Nanortalik, skal fungere som primære bosætnings- og erhvervsbyer samt som centerbyer for de 11 bygder samt fåreholderstederne
- En række større bygder skal have et erhvervs- og servicegrundlag
- Små bygder og fåreholdersteder skal servicemæssigt knyttes til nærliggende større bygder og byer.

Ankomst til Qaqortoq

Igaliku, marker og fjeld

Hovedstruktur for Kommune Kujalleq

De tre byer

De tre byer i Sydgrønland er alle opstået som handelsstationer i slutningen af 1700-tallet. De har siden udviklet sig til moderne servicebyer, som ud over at være handels- og produktionssteder, også fungerer i forhold til oplandet af bygder og fåreholdersteder.

I dag er Qaqortoq langt den største af de tre byer og den har de fleste overordnede servicefunktioner, men de to øvrige byer Nanortalik og Narsaq er velfungerende bysamfund, der fortsat udvikles og som har vigtige funktioner i forhold til deres oplande.

Denne struktur kan videreudvikles med en fortsat udvikling i og omkring de tre byer samtidigt med at der sker et øget samarbejde mellem byerne. Samarbejdet er en forudsætning for at byerne kan klare sig i konkurrencen med bysamfund i andre dele af Grønland og internationalt.

De 11 Bygder

De fleste bygder i Sydgrønland ligger forholdsvis tæt på byerne og deres udviklingsmuligheder er tæt forbundet med deres transportmuligheder til nærmeste by. Derfor indgår en bedre trafikbetjening af bygderne i grundlaget for kommuneplanen.

Samfundsudviklingen ændrer imidlertid løbende bygdernes betingelser. Og omstilling og tilpasning vil skulle ske på flere områder. Således sættes der på at få nye erhverv til bygderne (tangproduktion, indhandling af nye ressourcer, samt mindre produktioner). Der må også påregnes ændringer i servicebetjeningen af bygderne, således at netbaseret service i højere grad vil blive anvendt.

De 37 fåreholdersteder

Ved kommuneplanens revision i 2017 var der registreret 37 fåreholdersteder i Kommune Kujalleq. Selv om de kun udgør en lille del af kommunens samlede befolkning, har de stor betydning for kommunens udvikling. Fåreholdererhvervet danner grundlag for store dele af den fødevarerbranche, som har stor betydning for Sydgrønland og for hele Grønland. Fåreholderstederne er også for manges vedkommende vigtige brikker i turismeudviklingen, ved at tilbyde overnatning, bespisning og andre oplevelser for turister.

Erhverv og beskæftigelse

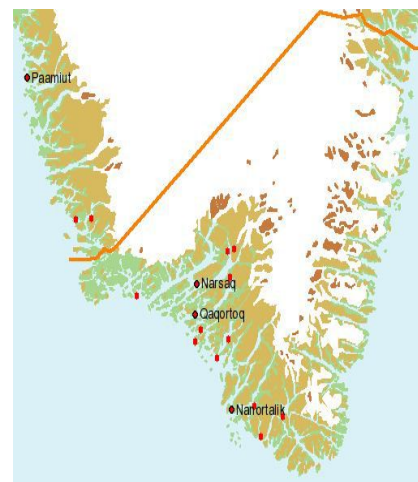
De tre byer udgør i dag det erhvervs- og beskæftigelsesmæssige tyngdepunkt i Sydgrønland og det vil fremover være der, hvor en stor del af udviklingen vil ligge.

Fleere af de nye væksterhverv ligger imidlertid "mellem byerne" – minedrift, olieeftersforskning, turisme, fiskeri og landbrug – og derfor er der gode muligheder for at væksten på disse områder kommer flere byer og bygder til gode. Med kommuneplanen er der således åbnet mulighed for at der på erhvervs- og beskæftigelsesområdet kan rummes vækst i alle tre byer samt i alle bygderne.

Befolkning og boliger

I planperioden 2017-2028 påregnes befolkningstallet for Sydgrønland, at ligge på et nogenlunde konstant niveau, med en fortsat koncentration i byerne i forhold til bygderne. Der er imidlertid fortsat behov for et væsentligt boligbyggeri. Dels er der en nedslidt og utidssvarende boligmasse i såvel byer som bygder, som skal erstattes af nye boliger og dels stiller udviklingen højere krav til boligstandard, herunder størrelse på de enkelte boliger. Endvidere er Kommune Kujalleq opmærksom på at særlige befolkningsgrupper har et stadig udekket boligbehov. Det gælder f.eks. kollegieboliger til de studerende, handicapboliger til de handicappede og ældreboliger til de ældre. Kommuneplanen rummer således udlæg til nye boliger ved alle de tre byer og i bygderne er der for alles vedkommende rummelighed til det forholdsvis begrænsede antal boliger som kan komme

Hovedstruktur - Byer og bygder

Qassarsuk

Qaqortoq

på tale.

Sociale forhold

Det skal være muligt at vokse op under trygge sociale vilkår i såvel byer, som bygder og fåreholdersteder. Rammerne er dog vidt forskellige og de kommunale tilbud ligeså. Institutioner og egentlige specialtilbud for udsatte familie, handicappede eller andre som skal have særlige foranstaltninger findes i de tre byer. For de ældre findes egentlige alderdomshjem ligeledes i de tre byer. I bygderne er der enten bokollektiver, ældreboliger eller ældrevenlige boliger.

På sundhedsområdet ligger regionssygehuset i Qaqortoq og to mindre sygehuse i Nanortalik og Narsaq. I bygderne er der sygeplejeklinikker med en enkelt ansat sundhedsmedarbejder.

Kultur og fritid

Kulturlivet udspiller sig både i byerne og i bygderne. Der er forsamlingshuse i de tre byer og i de fleste bygder. Sportshallerne i byerne spiller også en stor rolle som ramme om større kulturelle begivenheder. Der mangler egentlige kulturhuse i Sydgrønland og der arbejdes derfor på at få etableret et egentligt kulturhus i Qaqortoq.

På fritidsområdet er der haller i byerne og Aluitsup Paa, hvor de fleste idrætsaktiviteter kan finde sted. I byerne og stort set alle bygder er der boldbaner, som anvendes til fodbold og andre boldspil. Her arbejdes der på at få etableret store kunstgræsbaner i de tre byer og senere mindre baner i de større bygder. Endeligt er der fritidsklubber i de tre byer og enkelte bygder.

Undervisning og Pasning

I Kommune Kujalleq er der skoler i alle byer og bygder (med undtagelse af Saarloq). Folkeskolerne i de tre byer er alle renoveret i løbet af de seneste år og fremstår i dag som helt fornyede skoler. I bygderne er skolerne i de mindste bygder truet af meget lave elevtal og der må påregnes ændringer i skolestrukturen i planperioden.

Ungdomsuddannelserne findes i de tre byer med Qaqortoq som den egentlige uddannelsesby med såvel gymnasium, handelsskole og højskole. Narsaq rummer fødevarskolerne Inuili og ATI.

På pasningsområdet er der daginstitutioner i de tre byer og i bygderne Alluitsup Paa og Narsarsuaq.

Kulturarv

Sydgrønland er rig på kulturarv fra såvel nordbotiden som fra forskellige eskimokulturer. Selv om denne kulturarv har andre strukturer end den hovedstruktur, der tegner sig med byer og bygder i dag, så giver den baggrunden for det samfund der findes i dag.

Bygningsarven fra slutningen af 1700-tallet og op til vor tid har vigtige spor i såvel byerne som bygderne. Kommuneplanen rummer derfor bevaringshensyn som sigter på at denne bygningskultur kan bevares fremover.

Kommunen ønsker også at gøre kulturarven synlig for omverdenen og arbejder derfor på at få "Kujataa – et subarktisk kulturlandskab i Sydgrønland" på UNESCO's verdensarvsliste.

Det udpegede UNESCO-verdensområde er indarbejdet i kommuneplanen og består af fem afgrænsede arealer omkring lokaliteterne Qassiarsuk, Igaliku, Sissarluttoq, Tasikuluulik og Qaqortukuloq-Upernavarsuk, som benævnes "Kujataa". Endvidere udlægger kommunen bufferzoner omkring det udpegede "Kujataa", hvori der i forbindelse med udvikling og anvendelse skal tages særlige hensyn ved indpasning af nye anlæg i forhold til verdensarvsområderne og omkring bevarelsen af den traditionelle husdyrgræsning og kulturlandskabet. Bufferzonen er defineret af vandskellet*, som omkranser de nominerede verdensarvsområder. Bufferzonen er et overgangsområde, der omgiver verdensarvsområdet, der fortsat har de almindelige udviklingsmuligheder samt eksisterende arealrettigheder.

Arealadministrationen i bufferzonen skal sikre:

- at integriteten af bygde- og landbrugssamfundet bevares, samt
- at græsningslandskabet opretholdes, kombineret med
- at en kontinuitet i den landbrugsmæssige anvendelse sikres

Transport

Med den nye storkommune er det blevet endnu vigtigere at byerne indbyrdes og i forhold til byggerne er forbundet af et effektivt transportsystem. I dag er den primære trafikform fly og helikoptere. Den er dyr og har en forholdsvis lav frekvens. Derfor arbejder kommunen for, at der i højere grad kan blive tale om et trestrengt trafiksystem hvor bådtrafik og veje kommer til at spille en større rolle i den interne trafik.

Trafikken ind og ud af Sydgrønland sker ved planperiodens start fra en atlantlufthavn som pt ligger i Narsarsuaq og som i den kommende planperiode erstattes af en ny lufthavn ved Qaqortoq. Skibstrafik for gods udgår fra de tre byer opad kysten og til Ålborg og for passagerer med kystskibet fra Qaqortoq og Narsaq op langs kysten til Ilulisaat.

Forsyning og Affaldshåndtering

Vandkraftværket i Qorlortorsuaq forsyner Qaqortoq og Narsaq med strøm. I Nanortalik og byggerne er der oliebaseerede elværker. Der er imidlertid potentiale for at udvide vandkraftproduktion, såvel til Nanortalik som til de bygger, der fra naturens side har vandkraftpotentialer. Drikkevandsforsyning sker i byerne og i alle bygger på nær Saarloq fra lokale drikkevandssøer. I Saarloq findes et anlæg der omdanner havvand til drikkevand.

Affaldsbehandling sker primært på forbrændingsanlægget i Qaqortoq. De fleste bygger har bygdeforbrændingsanlæg og det affald der ikke kan forbrændes disse steder deponeres på lokale lossepladser. Der er udarbejdet en Affaldsplan for kommunen, hvor den fremtidige affaldshåndtering planlægges. Som et forsøg er der i 2011 startet affaldstransport fra Narsaq til forbrændingsanlægget i Qaqortoq.

Natur og miljø

Kommune Kujalleq har et godt grundlag for at udviklingen kan ske på et bæredygtigt grundlag. Størstedelen af kommunens husstande, offentlige institutioner og private virksomheder henter i dag deres strøm fra CO₂-neutral vandkraft. Med kommuneplanen er det et mål at fortsætte denne udvikling mod et mere CO₂-neutralt samfund.

De forholdsvis små by- og bygdesamfund er endvidere et godt fundament for at finde bæredygtige løsninger. Byudvikling i små enheder kan således ske, uden at forudsætte stor vækst i biltrafik, fødevarer kan i stor udstrækning produceres og distribueres lokalt og dermed nedsætte transportbelastningen af miljøet, og befolkningens nærhed til naturen giver et ansvar for at beskytte den.

* Vandskel: Tænkt linje i terrænet, som danner grænse mellem to områder, hvis vandløb løber i modsat retning.

